

iz mojega pera. kako to veli str. VIII. Ali to su takve malenkosti, da ni najmanje ne utječu na vrijednost čitavog Kantuala. Nedostatak se jedinstvenosti opaža i na str. 3—30. Tu bi bio na mjestu jedan dogovor između one trojice, koja su pisala odnosne sastavke, ili barem jedan glavni redaktor, pa bi se tako bilo izbjeglo nekim razlikama, koje će pažljivi čitalac lako zapaziti i koje ođaju, da polazna gledišta ni kod onih, koji su sudjelovali kod izradbe Kantuala, nisu u svemu jednaka, tako n. pr. gledom na crkvene zborove. To se dađe razumjeti s obzirom na ono prelazno stanje, u kojem se nalazimo, kako je gore rečeno. Velika je šteta, da gledom na crkvene zborove nisu uzete u obzir upute i odredbe apostolske konstitucije Pija XI. o liturgijskom pjevanju. Na toj bi se osnovici bila dała lako naći ona sredina, koja bi mogla služiti i kao praktična polazna tačka u obnovi našeg liturgijskog pjevanja i liturgijskoj obnovi uopće. Međutim, to se dađe još uvijek lako nadoknaditi. Ovaj je Kantual zapravo određen za zborovođu i orguljaša, a rjeđe će dospjeti u ruke samih pjevača. Za pjevače kani »Vijenac« izdati posebnu, manju pjesmaricu, u kojoj će biti izvadak onih stvari, koje su praktične za pjevače. Tu bi onda moglo doći i upozorenje o praktičnoj primjeni uputa i odredaba rečene apostolske konstitucije. Mišljenja sam, da liturgijski duh i praktični pogledi osiguravaju veći uspjeh jednoglasnom crkvenom pjevanju, osobito u manjim crkvama. Crkveni propisi ne idu u susret obrazovanju mješovitih zborova za muške i ženske — a ipak je u uputi zborovođu samo o njima riječ. I s praktičnog će gledišta biti lakše i uspješnije osnovati i voditi pjevačku »školu«, kako to propisuje za sve crkve apostolska konstitucija Pija XI. Dakako, da je s time u vezi i pitanje orguljanja u našim crkvama. Ali o v o je polazna tačka i raskrsnica, o v o su osnovna pitanja i liturgijske obnove kod nas i obnove liturgijskog pjevanja.

Dr. Dragutin Kniewald.

Vjesnik kr. državnog arhiva u Zagrebu, g. VI. Zagreb 1934., str. 208.

Uza sve neprilike današnjice marni E. Laszowski, svako malo vremena iznenadi nas sa novom edicijom svog Vjesnika. Vjesnik kako mu je i zadaća donosi većinom domaća archivalia, uz predgovor i kritičnu obradbu. Ovaj broj sadrži: Prof. Vjekoslav Štefanić, Fragment glagoljske notarske knjige Ivana Mantakovića bašćanskog notara, iz god. 1526. i 1527. Antun Šimčik, Bilježnica sisačkog špana Jurja Turjaka, kanonika zagrebačkog iz g. 1649. E. Laszowskoga tri rasprave uz dotične isprave: Oporuka Andrije Budora od Budravnca g. 1529. Neki podaci o turskim sužnjevima u Hrvatskoj u XVII. stolj. i Ivan Zrinski sin sigetskog junaka, Nikola Žic donosi Nekoliko glagol. listina iz nekadašnjega franjevačkoga samostana sv. Grgura u Kopru; Dr. Rudolf Horvat, Prilozi povijesti progona vještica u Hrvatskoj. Varaždinske »coprnice«; R. Strohala, Vivodinske isprave i Dr. Rudolf Schmidt, Plemstvo Matije Antuna Relkovića. Na kraju knjige ima više historijski interesantnih svaštica od R. Strohala, Vj. Noršića i drugih. Knjiga je lijepo opremljena i služi na čast instituciji, koja je izdaje.

M. Barada.

Dr. Antun Grgin: Istraživanje starohrvatskih spomenika po splitskoj okolini. Izdao »Bihać«, a posebni otisak iz XII. knj. »Narodna starina«. Zagreb 1934.

Auktor u svom informativnomu članku, posvećenom uspomeni Don Frane Bulića, daje tačan, i sumaran pregledan prikaz svih arheoloških srednjovjekovnih iskopanja na teritoriju između Trogira i Omiša, koja je izvelo društvo »Bihać«, dotično njegov doživotni predsjednik pok. Bulić. Auktor nas vodi od Bihaća, preko Miru, Docu u Pustici do Sv. Jurja u Putalju, sve u kaštelanskom polju; zatim u Trpimirovu zadužbinu u Rižinicama i u mauzolej hrvatskih kraljeva na Gospinu otoku u Solinu, u negdašnje crkve sv. Stjepana i sv. Marije; u krunidbenu baziliku sv. Petra u Gradini i u novo otkopani samostan sv. Mojsija; na izvor Jadrta i u zadužbinu Petra Crnoga u Selu, u Poljicima; na Muć gdje je nađen poznati natpis kneza Branimira i u Trilj. Sve iskopine i nađeni važniji predmeti spomenuti su, tako da čitalac ima tačan i iscrpan pregled naših hrvatskih starina u splitskoj okolici, koji su očiti svjedoči kulture a i jakosti Hrvata, u toliko razglašenoj blizini romansko-latinskih gradova.

M. Barada.

Hommes Jakob: Lebens- und Bildungsphilosophie als völkische und katholische Aufgabe. 8°, str. XII + 196, Freiburg i. B. 1934., Herder, M. 4.—.

Autor se ne obraća na filozofe od struke. Njemu je cilj, da inteligenciji svoga naroda u ovo vrijeme oštrih idejnih sukoba pokaže pravi put i da omladinu sačuva od nastranosti, kamo je vuku ideolozi kao Rosenberg i dr. On računa s nacionalno-socijalnim pokretom kao s novim putem u životu njemačkoga naroda, on se i sâm zanosi pojavama, koje se mogu nazvati najmodernijima, ali nastoji, da sve to stremljenje svede u kolotečinu, kojoj je stara kršćanska mudrost zacrtala smjernice. On ukazuje i na pogibelji, što ih sobom nosi odveć materijalističko poimanje rase i krvi (str. 136, 172 i sl.), pa želi, da se u tom previranju misli i ideja ne izgubi ljepota i produhovljenost, što je sadržaje katolicizam.

Djelo je namijenjeno odgojiteljima, dušobrižnicima, vodama puka i javnog mnijenja. Svima hoće pokazati, kako je filozofija usko vezana sa životom, pa se ni u stvaranju novoga društvenog i državnog života ne smije mimoći. S katoličkog gledišta ima u njemačkom životu pojava, koje bezuvjetno valja osuditi; ali ujedno valja i pokazati, kojim se pravcem imaju povesti, da se narodni organizam uputi k napretku i razvoju, a ne k nazatku i propasti.

Za ispravno prosuđivanje njemačkog duševnog života u naše dane može Hommesova knjiga mnogo pripomoći. Ona može mnogo koristiti svakome, tko želi današnji moderni kaos u mišljenju srediti na osnovicama, koje je davno označila psihologia perennis.

A. Ž.

Carbone Caesar: Circulus philosophicus seu Obiectionum cumalata collectio iuxta methodum scholasticum. Marietti. Torino. Vol. I. Logica. In -- 8°, 1934. p. VIII + 532. L. 15.

Autor želi, da svojim djelom dade zbirku prigovora i teškoća, kao i njihova rješenja, protiv pojedinih filozofskih zasada. U ovom prvom svesku skupljeni su prigovori, koji se odnose na teze iz Logike i Noetike. On ne iznosi samo stare, poznate prigovore, već je sabrao i prigovore modernih filozofa, dadevši i neke svoje vlastite.

Kako se izneseni prigovori rješavaju skolastičkom metodom, to se kao Uvod izlažu principi skolastičkog raspravljanja. Dodani su k tome